

S.476 (3) 0-1b

~~1713/10/11~~

K44) 1

6. Ser 476

$\frac{1}{6}$

1 Ku vhetshelwe kwa khosi dza ha Ramabulana na vhabuba vha
tshi bva vhukalanga.

Khosi dza vha ha Ramabulana na vhalemba dzea bebelwa. Musadzi munwe na munwe a bebaho, ha kosau pfi u beba Khosi naho o dzewa phanda ha vhothe.

Khosi dzavho dzi bebiwa nga kholomo dza vho-makgadzi kana kholomo dzi bvaho ha mune wavho. Magota mavhali kana mararu o fanela u divha maghungo hayo. A zwi itwi nga lufuno lwa khosi mune wavho. Vhohosi ha Venda vhu ya bebelwa ngoho.

Khosi naho i nga dzea vhasadzi vhanzhi Arali a sathu u dzea wa lushakani lwa havho. A hu yathu u vha na Khosi mudine. Ndi azho hu vhoneleho uri vha ha thovhela vha dzeana, vha ha khotsi-muhulu na vhaha khotsi-munene, uri vhadz vha vhumbe khosi ya Matshelo. Hu vhalwa malogha na lone kha hezwo a se kholomo fhedze. Ndi azha hu pfiho muthu u bebelwa mushu, Zwino vhalembana vha ha Ramabulana Nthani ha mafhungo haya vhe fana. Vhukuma-kuma.

Huno mutsinda ndi musii a se tendelwi u rera na u amba zwa ku-Vhetshelwe kwa khosi . Ngauri vhovha vha se tendelwi u divha wi nwana wo khotsi-muhulu u dzea wa khotsi-munene kana munwe a re tsinitsinisa ha lushaka lwa havho.

2 Huno ndi musii i tshilla tshi shavhisaho u amba uri o dzea Khaladzi yawe. Vha tshi ita izwo, ndi musii hu tshi pfi vha lisiwa tshivhindi tshi vhisi tsha mbundzi. Zwino nga heneho ndi musii i ndavha ya musanda fhedzi na vha ndivheyabo musanda nga mulayo.

Zwino arali i muthu a re na maanda u vheyane ha Vuhosi. Ndi makgadzi wadzo. Zwino arali makhadzi a sibo nga zwinwe zwifhunga ndi musii vha tshi vhumbelela ari tsini ure a de a vhe thanzi ya matshelo. Huno arali i hoyu a vhumbelelwaho u vha makhadzi wadzo, ndi musii a tshi divhiswa vho khotsi-munene na magota uri makhadzi wadzo nkhoju. A ndivhea phanda ha vhane vha hone, uri matshelo ho sa dovha na mufhiri-fhiri vha tshi vhea khosi.

Zwino na hone ndi musu khosi isa, ndi lauli ngoho kha hezwo.

Zwino arali i zwisiwana kana vhathu vha shango, ndi musu khosi vha tshi do i divha nga ndika heyi.

Nwana ine a do vha khosi ndi musu a sa dzuli mudini wa musanda. U dzula nda, o fanela u thuphea nga tsikhu na u shaya zwothe. Zwothe. Pfanelo yawe ndi u di-shumela nga ethe a sa thuswi nga muthu. Fhedzi musiwana a ndi pfaho a nga ndi mu thusa tshiphirini zwi sa divhiwi nga mune wawe. Ndi musu i pfunzo khovhone uri matshelo a de a divhe ku vhusele kwashango. Ndi musu i tshikolo tshiniwe tshazwo. Vha kale vha ri khosi a dzuli mudini zwi a ila ngoho. Naa vha ambani nga hezwi. Vha amba uri nwana a do vhaho kho si ha funi u dzula mudini, vha nga do mu vhenga. Vha-sadzi vhanwe vha mu whulaha.

3 Mnea khosi na ene khosi ya matshe Tshelo, ndi musu vha tshi vhangala nga maanda. Vhatanoni vhasiwe na vha fumadzi vha tshi la ma pfara. Mune wavho a tshi vha vhona a tshi vha pfa mare, ngoho. Vhanwe vhare mubeba khosi u dzula u tongola kana u vhonala nga tongola milenzheni yawe. Ndi uri a tshi shaya makunda milenzheni. Khanusi a tshi vhonala nga ngoma thohono fhedzi.

Zwino arali i khosi yo thomaho ya di dzetshela vhanwe vhasadzi i si vha vuhosini, ndi musu vuhosi ha hone vhu tshi farwa nga khotsi-munene u swikela nwana a tshi hula a vheva tshidzulone tshawe nga mulayo wa vhuthu. Huno ndi musu u sa dali u vhangisana kla hezwo. Zwino arali hu so ngo wanala nwana wa musuka hone, ndi musu makhadzi a tshi vhea nwana wa tanzhe, zwino a rola nwana wa ndu-khulu avha makhadzi wadzo, u ri nwana hoyo, a do beba khosi ya matshelo ngauri o fanela u dzea muthu nga kholomo dza makhadzi yawe ya ndu khulwane. Ndi hone kholomo dzo dovha u vhumba ndu ya vuhosini. Ndi milayo ya hone heyi ngoho.

Arali i vhana lavha vha dalaho u vhangisana, ndi musu zwi sa bvi afho. Ndi musu zwi tshi bva hafha. Ndi uri khosi yo vha i tshi ri i tshi dzama, ya dzama khamiso i tshi funesa munwe musadzi

4

nga ma-nda, lufano lwa hone lu tshi tou vhone na nda kla
vhathu, zwino vhathu, zwino vhathu heneho vha mbo ndiri nwana
wawe ndi khosi ya matshelo. Zwino heneho arali makhadzi a vhea
khosi hu dzi dala u vha na u vhangisana. Ndi yone ndila i lewaho
mbulanyano.

Ku vhetshelwe kwa khosi ngo-khu:

1. Khosi ya dzama u fhedza tshifhinga tshi nga itaho munwe
nutanu na muthimi kana nwaha othe. Fhedzi nwaha wothe u itwa
fhala ho dzulwaho tshi dele. Arali hu na manunwinu kena dzimbelaelo
khosi ya tavhanya u vheva. Nga vho makhadzi u tevhela mushango.

2. Vho-khotsi-munene na vho makladzi ndi vhone vha reraho
ngatshavho vha tshe vhothe tshiphirini nga nda ha vhasiwana na
magota a sina pfanelo. Zwino arali vho rera nga tshavho vha
tendelelana hu divhiswa magota mahulwane. Nga muraho afho shango
lothe.

3. Malayo wa vha Venda na vhalemba uri ipfi la makhadzi
a li pfukwi na kathili.. A fha hure na milandu i tohi kunda vha
shidza makhadze wandzo ngoho. U da u hatula.

4. Makhadzi o fanela u tovhelela mitala ya dzi kholomo kana
dza khotsi yawe. Ndi afhen hunwe hu f pfiho. Kholomo nthimi
ya khotsi i mila masambi manzhi. Adzo malaho. Nga tshilemba.
Nombe ya boba wangu ino miza zose. Ndi wone mulayo wa kholomo.

5. Munwe mulayo vhovha vha tshi: Vuhosi ha sa vheva nga
makhadzi vhu ya phufha sa phunga ya Matsheloni. Vhanwe vhari
vhu nga kubunla kwa mu na kanwe.

5

6. Arali hu tshi vheva ha khotsi muhulu khotsi-munene ndi ene
tovhelelaho makhadzi u divhisa shango. Ha kumelwa na u lidzwa
mifhululu. Nga muraho ha kuvhanganywa vhana vhothe vha vhiwa nga
dzi pfanelo dzavho, ngaafha zwo fanelaho ngaho.

Arali i ha khotsi-munene na hone hu di a vhea makhadzi
muhulwane, zwino wa ha khotsi-muhulu a da dzesa maipfi a ene makhadzi

vho-khotsi-munene vha kona u tovhelela. A re khotsi-muhulu a tsho hone a zwi dini. Ndi ene a ambuho na u lugisa zwothe-zwothe. U nga vha tshi ri mukomana wa muthu ndi khotsea muthu.

Ndi yone mulau mi-hulwane ya va Venda na vhalemba. Zwino muthu a boaho kana a pambuwaho kha ndila heyo na ho i khosi, ndi musu hu tshi pfu "O bva mulo!"

Zwino arali i misi ino ya namusi a hu dihwi ku vhetshelwe kwa hone nga nthane ya vhathu vha tshena ngoho.

Vhathu vha tshena vho vha vho fanela. U di pfunza milayo ya vhathu vharema heyo i re afha mutha. Muthu a tshi di funza zwa vhathu vhatswu, o fanela u ranga u divha uri nwana a ri khosi ha wani lupfumo lwa khotsi yawe a sathu vha khosi. U tshela nga u thuphea ha wani zwavhudi. Naho khotsi awe a tshi mu nea, u mu nea Tshiphirini. Vha sa zwi vhoni. Ha dzuli mudini wa musanda u di fhetshelwa kule-kule, uri a de adi funze vhuthu na ku tshilele kwa vhathu ngoho. Arali vhathu vha tshi mu kumela, khosi awe wa Sinyuwa ngazwo. Ndi nwaka tsiko ya hashu ya kale na kele. Na hone ndi na ndivhonyana ye nda ivhona. Arali, nde tshi Tendelelwa u amba zwe nda vhona nga mato na u amba na khosi khulwane dza muno Venda, ndi nga ndi amba. Ndi humbela u amba maipfinyana naho kemusi zwi nga dina. Fhedzi ndi funa u sumba ndila ya milayo heyo.

Tsha thoma ndo vhona nga vho George Mphephu nda sala. O vha a songo dzula hayane. Ndi musu e shangone. A tendeleka, a da pfungoni, a dzula thavhani nga u fhurwa nge makuwa a tshi ri a do mu funza. Ngoho a thuphea nga. Maanda. Pfa vhutungu ngoho. Mune wawe are a thi na mulendu naye. Namusi ndi ene khosi ya Venda. Ngoho zwo vha zwi tshi vhaisa nga maanda. Vha kalaha vhere kla nne. Ndi ene a dovhaho khosi. Ngoho ndi ene.

Zwashuvhili: Zwone ndo tou amba na mune vhane senthunule. Ari nga tsha hashu. Nwana a dovhaho Khosi a dzule hayane. Na hone u dikwa nga vho makhadzi. Nda ri kha ene. Zwi u vha tshi mbudza nga zwa u toda u vhula hwa ka ~~an~~ vho Piet. Nga lekhuwa khafha vha sa

mu-isi Bolasini ya vho a dzula hone. Vha re arali a tshi do vha ene khosi ya matshelo o fanela u di funza awa mapolasi a de kone u do hatulela vhathu. Ndi sambi vha khadi dzhena tshikolo fhano Emans. Vho vha vha tshiri a nga do di hudza na u xela ndila ya hashu. Ngolo a huna nwana o tsaenyaho vhu nga ene Piet kha vhana vha ha Senthumule. Ndi one mafhunyo ro favelaho u di vha a ku vhetshelwe ka mahosi a Venda. U vhala vhala vhathu ndi u pfa nungo.

Mahosi a nanusi amangadze na u akhamadza vhathu nga ku khethele kwa mahosi a matshelo. Muthu u tou ri nga u di funela ndi yo nwalisa khosi kha Vhathu vha tshena uri i dovha khosi ya Matshelo vho mokhadzi na vho Khotse-munene vha sa zwidivhi. Ndi u Tutsheli ndila ya vhuthu ha tshi hahashu. Hhosi dza vhathu vhatshena dzo fanela u divha u ri khosi ndi muthu na ene a nga dzi bva ndelane ya mulayo a nwalisa nwana a si ene nga u funana na mane-awe fhedzi. Lufuno lu swingisa mato na dzi pfanelo dza muthu. Re nga humbula Samson na musadzi. Na ku vhetshelwe ka Solomon naho mudzimu wo va ngomu.

Huno fhungo linwe lehulu, lidenya li ne re sathu le vhonisisa rune vha pfunzo ndi lau ri: Khosi ya tsha hashu naho yo ndi funza inga siboe ndilane ya vha-kale. Nga maanda-maanda arali vha kalaha vha kale vha songo di funza vha tshe hone. Vha do di vha hofela kule. Vha ri: Fanzu leswa lekhatha nga le lala. Nwana wa Mbetha ha hangwi mukwita.

Vhathu vhanzhi vha ri ri toda tshi-khuwa tshi nahatshu a ri tshi todi, ndi u xela. Ndila kwayo a ri nga e wani zwone.

Vha kale vho ri: Mulisa wa kholomo u bva nadzo dangani. Ndi uri a do vhona i tudzaho na i sa tudzi musi e malisoni.

Ndi yone milayo ye nda linedza u todisisa kha vhakale na zwe nda zwi pfa nga ndevhe dzanga na u zwi vhona. Huno henefha hu na murero khamusi tshiga tshi nori: Wa le kukuna u na thoni u do le lata na nama. Ndi zwe zwe nda ita.

476

K44/1

6*

7cont.

Vhuhosi ha vhatu vhatswu vhu tshinibila nga vho makhadzi,
huno a bvaho ndelani iyo ndi hone u xela na u bva mulo. Khosi
dza vhatu vha tshena a dzi sedza-sedzise milau ya ku vhetshelwe ka
mahosi.

END. S 476.